

РОЛЬ АУДІЮВАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

І. В. Фірсова, старший викладач

Національний аерокосмічний університет

ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Вивчення української мови як іноземної (УМІ) в авіаційному університеті студентами-іноземцями (йдеться про студентів старших курсів) має фокусуватись на формуванні комунікативних компетенцій у сфері професійного спілкування та враховувати реальні потреби конкретної професійної діяльності. Для виявлення потреб певної цільової аудиторії, мають бути враховані кваліфікаційні вимоги та компетенції конкретної категорії спеціалістів, а також запити інтелектуального ринку праці. Існують певні вимоги щодо володіння професійною українською мовою, відповідність яким дозволяє здійснювати навчальну діяльність у спеціалізованому навчальному закладі, а надалі – робочу діяльність під час практики на авіаційному підприємстві. Авіаційна українська термінологія є типовою для спеціальних цілей, і використовується представниками різних авіаційних професій.

Мета роботи – визначити роль та місце аудіювання як мовленнєвого навичку у процесі вивчення професійної української мови іноземними студентами, узагальнити особливості застосування цього комунікативного навичку в практиці професійного спілкування та визначити його особливі відмінності під час навчання в авіаційному університеті. Проблеми аудіювання досить широко висвітлені у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Існує багато робіт, присвячених вивченню ролі аудіювання у професійній сфері, зокрема, розроблені методики навчання аудіювання на матеріалі спеціальності та комплекс вправ для формування відповідних

умінь та навичок. Однак, багато питань залишаються не до кінця вивченими. Зокрема, проблема навчання майбутніх фахівців у вузько-професійній сфері потребує пильної уваги в аспекті розуміння сприйнятого на слух мовлення. Під час навчання української мови як іноземної аудіювання є не тільки засобом навчання, а й метою. Треба пам'ятати, що говоріння неможливе без розпізнавання мови на слух. Систематичне слухання оригінальної професійної мови на старшому етапі навчання сприяє вдосконаленню говоріння. Розглядаючи аудіювання як одну з ключових компетенцій студента, який навчається в авіаційному університеті, а вміння розуміти мову, що звучить – як безпосередню складову навчального процесу, даний навичок, поряд з говорінням, є провідним у професійній комунікації майбутніх фахівців авіаційної галузі. Отже, формування аудитивної компетенції виступає на перший план під час навчання. Аудитивна компетенція – це заснована на мовних знаннях, мовних вміннях та навичках здатність до сприйняття та розуміння інформації тексту, що аудіюється, а також готовність до активної переробки інформації, що сприймається. Це дозволяє формувати мовний досвід у ситуаціях іншомовного професійного спілкування. Під час навчання іноземних студентів аудіювання ґрунтується на традиційних методах (аудіолінгвальному та аудіовізуальному), але практичне застосування мови спеціальності в ситуаціях професійного спілкування визначає особливості організації навчання аудіювання у авіаційному ЗВО. В межах навчання українській професійній мові, можна визначити два рівня навчання аудіювання. Перший, базовий, що формує загальноспеціальну компетенцію, та професійний, що дозволяє студенту-іноземцю здійснювати комунікацію під час вивчення спеціальної авіаційної термінології та виконувати завдання під час професійної практики. Ці рівні взаємопов'язані та доповнюють один одного, проте чітко простежується ієрархія всіх складових процесу формування аудитивної компетенції.

Базовий рівень забезпечує розвиток вмінь та навичок, пов'язаних з механізмом сприйняття мови (внутрішня мова, пам'ять, ймовірнісні прогнози, увага, осмислення), і поетапне формування навичок та вмінь аудіювання: від фонетичних, лексичних та граматичних до повного розуміння змісту. Особлива увага приділяється поповненню та розвитку словника спеціальності, оскільки саме на лексичному рівні простежується відмінність професійних мов від загальної.

Таки чином відбувається процес становлення перцептивної бази навчання до рівня критичного розуміння тексту, коли слухач не тільки повністю розуміє зміст, а й може оцінити його. Формування компенсаторної компетенції як вміння виходити з положення в умовах дефіциту мовних засобів при отриманні та передачі інформації є необхідною умовою навчання аудіювання. У рамках базового рівня ефективними є різні стратегії компенсаторної компетенції: лінгвістичні та паралінгвістичні.

Професійне аудіювання має на меті формування основних вмінь аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та залучення студента до процесу професійної комунікації, що складається з діалогів та монологічних повідомлень на теми, пов'язані з виконанням професійної діяльності. Ціль розвитку пам'яті, уваги й ймовірного прогнозування залишається актуальною, оскільки все це розглядається не лише з позицій формування механізму мовлення, а й як професійна необхідність. У процесі професійного аудіювання можливе використання окремих компенсаторних умінь у рамках лінгвістичних стратегій. До них відносяться використання перифразу чи описів, синонімів чи спрощення висловлювання.

Таким чином, можна з впевненістю констатувати, що аудіювання відіграє одну з головних ролей під час вивчення професійної української мови іноземними студентами.